

give useilbarlige Regler, og jeg har ladet mig fortælle, at man, hvis man skulde tro paa Statistikken, maatte antage, at enhver Stat i Europa, ene med Undtagelse af Frankrig, var fallit, idet det gjælder for dem alle, at de indføre flere Baver, end de udføre. Dette kan vistnok ikke holde Stik, men for vort Bedkommende er det dog maaste Tilfældet. Jeg tror, at Bondestanden i de senere Aar har vænnet sig til mere Luxus end tidligere, og at der i vort Land bruges ikke alene af Bondestanden, men ogsaa af de høiere Stænder, mere af Luxusartikler end nødvendigt, mere Vin, mere Tobak, flere Cigarer, mere Silketøj osv., end godt er. Det er jo imidlertid muligt, at Forholdene ville lære os atter at gjøre et Skridt tilbage i denne Retning; men da ville ogsaa Statskassens Indtægter blive mindre. Man har omtalt Ministeriets Virksomhed med Hensyn til Undervisningsvæsenet, og vi have set, at det ikke kan komme nogen Vel paa denne Bane. Der er en Formodning om, at et Ministerium, der har saa mange Bøveligheder at kæmpe imod paa denne ene Kant, ikke har kunnet anvende den nødvendige Energi paa andre Kanter. Jeg tror navnlig, at der med Hensyn til Administrationen i det Hele ikke er saa Lidt tilbage at udføre. Det er jo meget vanskeligt at trænge ind i Forholdene ved de vigtigste af de offentlige Arbejder, som foregaa; men der er dog blandt disse navnlig to Arbejder, paa hvilke jeg vil tillade mig at henlede det ærede eventuelle Udvalgs Opmærksomhed. Det er for det Første det storartede Arbejde, vi have for ved Aalborg, ved Broen over Limfjorden. Det er et formeligt Kjempeværk, vi der have paataget os; men hvorledes dette Arbejde egentlig skrider frem, har i det Mindste jeg ikke kunnet faae noget klart Indtryk af, idet jeg ikke har haft Andet end ufuldstændige Avisretninger at holde mig til. Af Blykker er der desværre foregaaet adskillige der. Broanlægget har kostet flere Menneskeliv; en meget lovende Landsmand er gaaet til Grunde derved foruden flere Fremmede; Piller ere faldne, og jeg har hørt en dygtig Tekniker udtale, at det overhovedet er umuligt, at denne Sag kan gennemføres. Jeg skal ikke udtale mig om, hvorvidt dette er Tilfældet eller ei; men skulde det vise sig at være umuligt at gennemføre den, er det ikke alene i højeste Grad sørgeligt for den paagjældende Landsdel, men det vil ogsaa komme til at koste uamaadelige Kapitaler, der formentlig ville falde paa den danske Regjering. Jeg tillader mig som sagt at henlede det eventuelle Udvalgs Opmærksomhed paa Sagen, for at det kan undersøges, om der fra Ministeriets Side er anvendt alt det Tilsyn og al den indsigtsfulde Veiledning, som Ministeriet er istand til at yde, eller om der overhovedet fra Regjeringens Side er blevet foresømt Noget. Jeg tør ikke sige, om det er Tilfældet; men Sagen er saa overordentlig vigtig, og

jeg tillader mig altsaa at lægge Udvalget den paa Hjerte. Et andet offentligt Anlæg, som vi have under Arbejde, er Anlægget ved Søbjerg Havn. Ogsaa med Hensyn til den skal der være nogle Bøveligheder; der skal være et Misforhold mellem Regjering og Entreprenøren, men det har været mig umuligt at trænge fuldstændig ind dertil. Ogsaa paa denne Sag tillader jeg mig at henlede Udvalgets Opmærksomhed. — Jeg kommer imidlertid nu til et Punkt, hvor Regjeringens Administration forekommer mig at være under al Kritik. Det gjør mig ondt at skulle nævne Theatret; men det er jo saa uheldigt, at der i det Aar, hvoraf vi nu gaa ud, er en Underbalance ved Theatret af 55,000 Kr. foruden det, der skulde være betalt i Renter til Sørs Akademi. Der er en stærk Fristelse til at udbrøde: Hvad skal dog Enden blive? Det gjør mig ondt, at jeg skal optræde imod Theatret; thi jeg er en stor Ven af det, og det har ydet mig stor Nydelse; men maaste er det netop derfor, at jeg ønsker, der skal indtræde en Forandring derved. Kunne vi maaste end ikke opleve en Opblomstring af den dramatiske Kunst som den, vi have oplevet i vor Ungdom, kan det dog ikke negtes, at den dramatiske Kunst hos os staar paa et meget respektabelt Trin. Man kan ganske vist sige, at Ministeriet nu har udnævnt en ny Chef for Theatret, og at der derfor maaste var Anledning til at sige: Lad os vente og se, hvad denne Mand fører i sit Stjold. Jeg skulde ogsaa være meget tilbøjelig til at tilraade dette, ifald vi ikke allerede havde ventet saa længe og allerede havde gjort saa dyrebare Erfaringer med Hensyn til Theatret. Jeg vil hverken udtale nogen Tillid eller Mistillid til den Mand, som nu staar i Spidsen for det; men jeg skal dog antyde et Forhold, som gjør mig noget betænkelig i saa Henseende, hvis jeg da er rigtig underrettet, hvorom imidlertid den ærede Krigsminister vil kunne give mig Oplysning. Den ærede nye Theaterchef synes nemlig ikke at have rigtig Tillid til sig selv, eftersom han skal have reserveret sig Kommandantposten paa Bornholm. Imidlertid tror jeg, at vi bør tage under den nøieste Overveielse, om der ikke skulde være et extraordinært Skridt at foretage lige overfor Theatret — ikke imod Theatret som saadant, men imod dets Administration — et extraordinært Skridt, der mulig vil blive opfattet meget forskjelligt, men som i alt Fald ved, hvad der er foresølt, ved hvad der er sket fra Theatrets Side, maa siges at være overmaade vel motiveret. De Herrer kunne vel omtrent tænke sig, hvad det er, hvortil jeg sigter. Vi maa dog engang begynde med praktiske Forslag, der virkelig kunne føre til Noget, ikke blot til det nærmest foreliggende, men ogsaa til videregaaende Maal, som vi tidligere eller sildigere skulle og ville komme til.